

درباره محمدحسین جزیره‌ای

محمدحسین جزیره‌ای، جنگل‌شناس، متولد ۱۲۰۱ بندر انزلی... فوق‌لیسانس جنگل و آب و دانشگاه ملی بلژیک... دکتری جنگل و آب و دانشگاه ملی بلژیک ۱۳۴۲... استاد برجسته رشته جنگل‌شناسی و مدرس دانشگاه‌های معتبری چون دانشگاه تهران، بید، تربیت مدرس و... از موسسات و مشاوران اصلی تأسیس دانشگاه منابع طبیعی و کوریشناسی بزد.

نگهداشت جنگل

محمدحسین جزیره‌ای در سال ۱۳۰۱ هجری خورشیدی در بندر انزلی متولد و در رشته کشاورزی موفق به دریافت مدرک دکترا شده است. او درباره خودش می‌گوید: من تحصیل در رشته کشاورزی را در دانشکده کشاورزی کرچ شروع کردم. سپس در سال هزاد و سیصد و بیست وارد دستگاه جنگلداری شده که در آن زمان دستگاهی کوچک و با امکانات کم بود و کار آن محدود به جنگلهای شمالی کشورمان می‌شد.

بعد از مدتی متوجه شده‌ام دانش من کافی برای ادامه فعالیت در این سیستم نیست؛ پس با موافقت مسئولین به کشور بلژیک رفتم و بعد از مدت بیست و هفت ماه مدرک فوق‌لیسانس در رشته جنگل و آب دریافت کردم. محمدحسین جزیره‌ای در مراجعت به ایران دوباره وارد سیستم جنگلداری می‌شود و در سال هزاد و سیصد و چهل و سه مدرک دکترایش را از دانشگاه بلژیک دریافت می‌کند و از آن به بعد تا سال هزاد و سیصد و پنجاه و نه در اداره جنگلداری باقی ماند و برای این سازمان کار کرد و در این سال بازنشسته شد و با این حال دست از تحقیق و پژوهش و تدریس در زمینه جنگل‌داری و جنگل‌کاری برنداشته و به فعالیت خود در این عرصه ادامه داد.

پس از فراغت از همکاری با سازمان جنگلداری، جزیره‌ای راه تدریس و تحقیق در دانشگاه را پیش گرفت و در دانشگاه‌هایی که در خیل می‌آید، به تدریس و پژوهش پرداخت و فعالیت‌های آموزشی وی همچنان ادامه دارد: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان - دانشگاه تربیت مدرس (دانشکده منابع طبیعی و علوم دریایی نور) - دانشگاه بزد (دانشکده منابع طبیعی و کوریشناسی بزد) - دانشگاه تهران (دانشکده منابع طبیعی کرچ) - دروسی که محمدحسین جزیره‌ای در این دانشگاه‌ها تدریس کرده‌اند عبارتند از: جنگل‌شناسی، جنگل‌کاری، حمایت جنگل، درخت‌شناسی، جامعه‌شناسی گیاهی، جغرافیای جنگلی جهان و... جزیره‌ای درباره آثار تالیفاتش می‌گوید: اولین کتابم در سال هزاد و سیصد و سی و هفت نوشته‌ام. این کتاب با نام اصول سبیلی کولتور (جنگل‌شناسی) به بازار نشر عرضه شد. کتاب مذکور شامل دو جلد بوده که یکی در ارتباط با جنگل‌کاری و دیگری درباره حمایت از جنگل نوشته شده است. البته موضوع اصلی کتاب که جنگل‌شناسی است، به همین دو جلد محدود نمی‌شود، بلکه شروع کارم با این دو عنوان نشانگر اهمیت موضوع جنگل برای من است.

موضوع کتاب جنگل‌کاری که نام برده، مربوط به مناطق سرد بود و از سال هزاد و سیصد و هفتاد که در دانشگاه بزد به عنوان مشاور برای تأسیس دانشگاه منابع طبیعی فعالیت می‌کردم، متوجه شدم که چه زمین‌های زیادی در ایران وجود دارد، چون ما به روش و پرورش درخت در مناطق خشک بیشتر نیازمندیم، کتاب

انداعن می‌کند که از مساحت باقی‌مانده، یک سوم یعنی حدود ۶۰۰ هزار هکتار به جنگل‌ها مخروبه تبدیل شد و سریع‌ترین و راحت‌ترین راه احیای این جنگل‌ها قطع و مجدداً نهال‌کاری است. که برای کاشت و نگهداری نهالها طرف ۵ سال اول در هکتار یکصد هزار تومان بودجه نیاز است.

بعد از این رفتن جنگل‌های ما در ایران چیست و چگونه باید از آنها مراقبت کرد. محمدحسین جزیره‌ای در پاسخ به این سؤال می‌گوید: جنگل‌های کشورمان از گذشته آسیب‌هایی دیده و می‌بند که عمدتاً ناشی از ناآگاهی ما از اهمیت و ضرورت حفظ و نگهداری جنگل‌ها است. این مسأله باید ما را به این فکر نزدیک کند که منابع جنگلی ما رو به تخریب و عقب‌رفتن بوده و علت آن انتظارات غلط افرادی است که می‌گویند اگر جنگل نابود شود، دوباره رویتده می‌شود. ولی واقعیت این است که اگر جنگلی چند مدتی درخت بریده شود، دیگر جایگزین نمی‌شود. چون با این عمل اختلالات در اکولوژیک گونه‌های بر داشته شده یا گونه‌های دیگر به وجود می‌آید؛ پس برداشت از جنگل علم می‌خواهد.

او معتقد است که: از همه فاجعه‌ها بزرگ‌تر موج‌ها بوده‌اند این همه تخریب به نام بهره‌برداری در اصول و علمی است. او می‌گوید: اجرای فقط ۲۵۰ هزار هکتار نهال‌کاری طرف مدت چهل سال و جایگزینی آن در آذهان عمومی به جای جنگل طبیعی چگونه قابل توجه است؟ صرف نظر از کیفیت جنگل‌کاری، حداقل ۵۰۰ صد سال به سرمایه‌گذاری و حفاظت فیزیکی و مراقبت و پرورش نیاز دارد؛ و او در مقابل این سؤال که برداشت نادرست از جنگل چه پیامدهای دارد، می‌گوید: جنگل‌داری دانشی می‌خواهد که مشکل و ناشناخته است و اگر به آن پرداخته نشود با واکنش‌های طبیعی روبرو می‌شویم. زمانی که بشر با طبیعت مبارزه می‌کند، یعنی بدون علم در منابع طبیعی خالت می‌کند و مسلماً با عواقب آن گرفتار می‌شود. یکی از مضللات اصلی و دفعه‌های مهم کارشناسان اخ‌فنی در عرصه جنگل‌داری و جنگل‌شناسی آن است که ترجمه‌های کتاب‌های خارجی که در کشورمان درباره جنگل‌داری وجود دارد بسیار کم و محدود است. در این باره محمدحسین جزیره‌ای می‌گوید: به موضوع کتاب‌های خارجی در این زمینه خیلی توجه نشده است. باید به آنها پرداخته شود تا پیش‌ماجهانی شود. چون مطالعه این نوع کتاب‌ها ما را به پیشرفت داخلی نزدیک کرده و در جهان فرصت‌گفت‌وگو برای مطرح شدن ایجاد می‌کند که در این زمینه جایگاه کشورمان در مجامع بین‌المللی خالی است و معمولاً سخنگوی علمی نداریم.

محمدحسین جزیره‌ای ارزش و اقدایی برای جنگل و جنگل‌شناسی قائل است که مسلماً اگر بسیاری از مسئولین گذشته و حال ما همانند او به درک اهمیت واقعی و جایگاه اصلی جنگل و جنگل‌شناسی و حفظ منابع طبیعی و خدادادی ما می‌پردند اولیاض وضعیتی جنگل‌های ما این چنین اسفناک نبود. او در این باره می‌گوید: معلم کشاورزی نقش مهم و وسیعی در حیات ملی کشور ایفا می‌کند و متأسفانه این علم تاکنون آنچنان که لازم و شایسته بوده توجه قرار نگرفته است. رشته کشاورزی و جنگل‌شناسی در ایران تأمین‌کننده قوت مردم است و باید جایز اهمیت قرار گیرد. این رشته تنها به امور زراعت و باغبانی مربوط نمی‌شود، بلکه رشته‌هایی مانند مرتداری، صنایع غذایی، دامداری و دامپزشکی را نیز شامل می‌شود. از منظر جزیره‌ای جنگل‌شناسی نقش بسیار وسیعی در حیات ملی ایران دارد و این موضوع متأسفانه آنچنان که باید و مستحق است، مورد غنایت مسئولان قرار نگرفته، گرچه در حال حاضر شواهدی بنمب بر آنند بهتر این علم در کشور مشاهده می‌شود اما باید یادمان باشد که جایگاه علم کشاورزی و جنگل‌شناسی و مرتداری و به تبع جایگاه اقتصادی کشور کمین می‌شود. او می‌گوید: با توجه به قطع بودن اقتصاد کشاورزی در ایران، به طور محض علمی آن نیز با مشکلاتی مواجه است علی‌رغم این موضوع، علم کشاورزی در سایبان اخیر شاهد رشد قابل‌قبولی بوده است. اما با توجه به اینکه دانشگاه‌های یکی از اولین دانشگاه‌هایی است که در ایران تأسیس شده، مسئولان باید با توجه به این پیشینه، به رشته‌های علوم کشاورزی نگاه جدی‌تری داشته باشند. گرچه سایبان سال است که این چهره برگزیده در بخش کشاورزی این درد و دفعه‌ها را فریاد می‌کند اما به قول آشنا «کوکوش آهوا!»

جنگل‌کاری در خشکسوزی و آلودگی که سریعاً توسط انتشارات دانشگاه تهران چاپ شد و در سال هزاد و سیصد و هشتاد از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان برترین کتاب سال انتخاب شد.

حالا که صحبت از جنگل‌شناسی است، باید نیست به این بهانه گریزی نیز بزنیم به اوضاع و احوال نامساعد جنگل و جنگلداری در ایران، چنانکه محمدحسین جزیره‌ای نیز بیان کرده و روزگاران نه چندان دور، حدود چهل تا پنجاه سال قبل که اروپا تجربه ۲۰۰ ساله‌ای در جنگلهای خود را مدیریت می‌کرد و برای آن نقشی به مراتب مهمتر از آنچه نفت در کشور ما دارد، قائل بود. در شمال ایران ۴۲ میلیون هکتار جنگل طبیعی، آسخته، از حیث تنوع گونه‌ای غنی، ناهمسان و بکر وجود داشت. تاج درختان به صورت چند لایه در هم فروفته، جانوران متنوع، خاک عمیق و سرشار از عوامل متعدد طبیعی و چرخه حیات جنگل را به طور کامل و بسته حفاظت می‌کرد، گردش آب و تنظیم و در جان طبیعت منطقه حیات را می‌دید. در آن زمان به دلیل اینکه هنوز خطوط و انشعابات گسترده جاده و انواع ماشین‌های قطع‌کننده و حمل‌کننده چوب و نیز روابط خشک و بی‌روح و روزمره اقتصادی در خدمت سرعت و شدت بهره‌برداری قرار نگرفته بود، درختان با روش گزینشی بهترین‌ها به صورت پراکنده و غیر متمرکز برداشت می‌شدند.

با این همه طرف مدت ۳۰ سال یعنی از سال ۱۳۲۵ تا سال ۱۳۶۵، نیمازی با مساحت جنگل‌ها یعنی حدود ۶/۱ میلیون هکتار در آبخیزهای شمالی، جنگل‌زدایی و تغییر کاربری داده شد. بعد از این تاریخ، مساحتی جامع و دقیقی انجام نشده و با ناهمسانی نتایج آن منتشر نشده است. اما تخریب و تجاوز و حریم منابع طبیعی همچنان ادامه دارد. اراضی شمول این تغییر معمولاً کم‌شیب و حاصلخیزند و هزینه تولید در آنها نسبتاً کم و بازده بسیار بالایی دارند. از طرف دیگر محمدحسین جزیره‌ای

Advertisement for Nokia mobile phones. It features images of Nokia 1110 and Nokia 1110i phones. Text includes: 'حکایت لذتهای کوچک زندگی', 'تلفن‌های همه‌راه نوکیا ۱۱۱۰ و نوکیا ۱۱۱۰ دارای ذخیره‌چهارگوشی با نمایشگر افراکتی', 'لذتهای کوچک زندگی را همین برترین می‌کنند این دایره تلفنهای نوکیا ۱۱۱۰ و نوکیا ۱۱۱۰ علاوه بر رنگ پلی‌کولر، دارای ویژگی‌های نوکیا سلامت، سنسور بارش و ۶۰۰ شماره تلفن هستند تا بهترین برایتان به ارمغان آورند.' At the bottom, it says 'نوکیا ارتباط سردمی'.

Advertisement for 'Majma' (جمع عمومی فوق العاده شرکت خوزستان پرتو). Text includes: 'بنیان‌ساز و مدیر کل شرکت پرتو (سازمان همکاری با بانک ملی و به‌صرفه‌ترین ۴۳۹۹ درصد سود جمع فوق العاده شرکت در تاریخ ۱۳۸۴ - ۱۳۸۶) مدت ۹۰ درصد واقع در محل مسکن کیشگاه برای بورس، موارد خیل تشکیل می‌گردد. ۱- سرمایه‌گذاری برای خرید دستگاه MRI. ۲- مکانیسم‌های نوین در سهام به‌فوائد انرا چیده. ۳- موارد دیگری که در صحنیت مجمع عمومی می‌باشد. مدیر عامل شرکت خوزستان پرتو - دکتر احمد سلطانی شیرازی'

Advertisement for 'Saba Bazi' (اسباب بازی کودکان دارد). Text includes: 'یک شرکت تولیدی نیاز به یک میلیون عدد انواع کلیه تولیدکنندگان و فروشندگان می‌تواند با تلفن ۰۹۱۵۱۱۵۱۹۱۹ تماس حاصل نمایند.'

Advertisement for 'Aghayeh' (آگهی مزایده عمومی ۳۱-۸۴). Text includes: 'شرکت سرمایه‌گذاری جهاد نصر در نظر دارد ماشین آلات میزان خود را بطریق مزایده عمومی به فروش برساند. متقاضیان می‌توانند از تاریخ ۸۴/۰۸/۲۶ لغایت ۸۴/۰۹/۰۵ از ساعت ۸ صبح الی ۱۶ همه روزه (حسی ایام تعطیل و جمعه‌ها) به آدرس: ارومیه، کیلومتر ۰۰۰/۴۰۰ جاده ارومیه سلماس، روبروی سازمان جهاد کشاورزی شرکت جهاد نصر آذربایجان غربی مراجعه و با پرداخت مبلغ ۴۰۰۰۰ ریال لورق مزایده را دریافت و نسبت به بازدید دستگاههای مورد نظر اقدام نمایند. شرکت کنندگان می‌توانند جهت خرید پاکت و تحویل لورق مزایده حداکثر تا ساعت ۱۶ مورخه ۸۴/۰۹/۰۵ علاوه بر آدرس فوق به نشانی تهران، خیابان شهید مطهری، خیابان میرعماد، کوچه یازدهم، پلاک ۲۲، شرکت سرمایه‌گذاری جهاد نصر مراجعه نمایند.'

Advertisement for 'Aghayeh' (آگهی مناقصه). Text includes: 'به نام خدا', 'نوبت دوم', 'شرکت ملی صنایع مس ایران در نظر دارد، آجر نسوز منبژیته گرومیتی مورد نیاز خود را با شرایط ذیل از طریق مناقصه از شرکتها و اجد شرایط خریداری نماید.', '۱- مشخصات اتمام: ۱- آجر نسوز منبژیته گرومیتی به ابعاد ۱۰۲x۳۸x۱۰۲ میلیمتر تعداد ۱۶۰۰۰ ۲- آجر نسوز منبژیته گرومیتی به ابعاد ۱۰۸x۳۸x۱۰۸ میلیمتر تعداد ۳۰۰۰۰ ۳- محل تحویل: تریچانه جمع مس سرچشمه (واقع در ۵۵ کیلومتری رفسنجان در استان کرمان) ۴- مدت تحویل: سه ماه ۵- متقاضیان شرکت در مناقصه می‌توانند حداکثر ظرف مدت پنج روز پس از درج آخرین آگهی (نوبت دوم)، با بهره داشتن نامه اعلام آمادگی، به نشانی تهران، خیابان احمد قصیر (بخارست)، کوچه دهم، شماره ۴۱، دفتر کمیسیون کشیش پاکت در ارجعه و اسناد مناقصه را دریافت نمایند. ۶- اسناد مناقصه به صورت رایگان تحویل خواهد شد. ۷- زمان تحویل پیشنهادها و بازگشایی پاکتها در اسناد مناقصه در شده است. ۸- سپرده شرکت در مناقصه پنج در صد مبلغ پیشنهادی تعیین و به صورت ضمانتنامه بانکی یا چک تضمینتی دریافت می‌شود. ۹- تحویل اسناد هیچ حقی را برای شرکتها ایجاد نمی‌نماید و شرکت مس در رد یا قبول پیشنهادها مختار است. ۱۰- تعیین برنده بر اساس شرایط مندرج در اسناد و ارزیابی برپه صورت می‌پذیرد. تلفن آری کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۸۸۷۳۳۳۳۳۳ - ۴۱ - تماس حاصل نماید.'